

Bartosz Bojarczyk

OBECNOŚĆ NATO W REGIONIE ZATOKI PERSKIEJ

Kiedy analizujemy dzisiejszy system bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie, a szczególnie w rejonie Zatoki Perskiej, możemy podkreślić kilka kształtujących go cech. Główną jest ciągła jego penetracja przez siły zewnętrzne. Wielu badaczy opisuje system Zatoki Perskiej, nazywając go *Pax Americana*. Oznacza to, że Stany Zjednoczone stały się najbardziej wpływową siłą w regionie i ich dominacja jest wielowymiarowa. Waszyngton dokonał penetracji większości obszaru w sensie politycznym, gospodarczym i co najważniejsze – militarnym. Wydaje się, że jedynym państwem, które wciąż próbuje zachować swą pełną niepodległość w tworzeniu regionalnej (i światowej) polityki zagranicznej, jest Islamska Republika Iranu.

Taka dominacja Stanów Zjednoczonych w sprawach Zatoki Perskiej jest wynikiem kilku procesów. Pierwszym z nich jest dewastacja mającego wsparcie USA systemu bezpieczeństwa w latach 70., tzw. polityki dwóch filarów, kiedy wybuchła rewolucja w Iranie i kraj ten zamienił się z głównego amerykańskiego sojusznika w głównego amerykańskiego wroga. Fakt ten wraz z radziecką inwazją Afganistanu w grudniu 1979 r. powodował zastosowanie nowego, bardziej aktywnego i bezpośredniego zaangażowania USA w regionie Zatoki Perskiej. Doktryna Cartera, ogłoszona 23 stycznia 1980 r., zakładała, że próba uzyskania przez jakąkolwiek siłę zewnętrzną kontroli w regionie Zatoki Perskiej będzie uznana za zamach na żywotne interesy USA i zamach taki spotka się z reakcją z zastosowaniem wszelkich koniecznych środków, w tym środków militarnych¹. Od 1980 r. Waszyngton uważa ten rejon za swoją wyłączną sferę wpływów i próbował rozszerzyć swoje wpływy, wspierając kraje

¹ Według: M.J. O'Reilly, *Unexceptional. America's Empire in the Persian Gulf, 1941–2007*, Lexington Books, Lanham 2008, s. 150. W wymienionej pozycji można również znaleźć wspianą analizę tej doktryny.

należące do Rady Współpracy Zatoki Perskiej (GCC) oraz Irak w wojnie z rewolucyjnym Iranem.

Drugim kamieniem milowym w intensyfikacji penetracji amerykańskiej była agresja Iraku na Kuwejt i działania międzynarodowe podjęte w celu wyzwolenia tego szejkanatu w 1991 r. („Pustynna Burza”). W następstwie drugiej wojny w Zatoce Perskiej USA mogło podpisać z wszystkimi krajami, z wyjątkiem Iraku i Iranu, układ bezpieczeństwa dający temu państwu bezwarunkową władzę w sprawach stosunków w tym regionie. „(...) łącząc bezpieczeństwo państw GCC ze swoim, USA podwyższyło swoje wyczulenie i wrażliwość na zdarzenia w Zatoce Perskiej ... (a) ... ‘powierając’ swoje bezpieczeństwo Stanom Zjednoczonym, monarchie w Zatoce uczyniły system Zatoki Perskiej bardziej otwarty i wrażliwy na zmiany w stanowisku Stanów Zjednoczonych”².

W latach 90. Stany Zjednoczone stały się siłą w pełni odpowiedzialną za zachowanie *status quo* w regionie i robiły to powstrzymując Irak i Iran oraz poszerzając swoje kontakty z szejkanatami. Oczywiście, USA nie było osamotnione w swoich dążeniach do dominacji w Zatoce Perskiej i ograniczenia dwóch głównych sił w Zatoce. Kraje europejskie, zwłaszcza Wielka Brytania, Niemcy i Włochy, popierały USA, ale niektóre niezbyt chętnie godziły się na te działania (Rosja, Francja). Jednakże po zimnej wojnie wydawało się, że nie ma alternatywy dla przywództwa amerykańskiego na świecie i polityka USA na Bliskim Wschodzie była niezwykle intensywna i miała na celu podporządkowanie.

Wśród krajów europejskich nie było konsensusu w sprawie ich i amerykańskiej roli na Bliskim Wschodzie, ale wszystkie były żywotnie zainteresowane zapewnieniem stabilności i orientacji prozachodniej w regionie. Ich główne interesy to, oczywiście, stabilne ceny i dostawy zasobów energetycznych na rynki światowe. Rosnące niepokoje wśród społeczeństw i wzrost radykalnego islamizmu były uważane za bezpośrednie zagrożenia również dla mocarstw zachodnich. Słowa A. Ehteshami najlepiej opisują rolę ówczesnej koalicji zachodniej: „Zachodnia koalicja, której przewodzi USA, stała się nowym rozdającym karty na Bliskim Wschodzie, a USA pełniącym funkcję nowego hegemonu w regionie. Tym samym, na długo przed 9/11, region został całkowicie spenetrowany przez USA. To, co wydarzyło się 9/11, stanowiło znakomity pretekst do absolutnej dominacji w regionie i jego programach”³.

² A. Adib-Moghaddam, *The International Politics of the Persian Gulf. A cultural genealogy*, Routledge, Londyn & Nowy Jork, 2006, s. 90.

³ A. Ehteshami, *Globalization and Geopolitics in the Middle East. Old Games, New Rules*, Routledge, London & New York 2009, s. 69–70.

Wśród członków NATO powszechna była opinia, że sojusz wygrał zimną wojnę i nadszedł czas by to on kształtował i organizował porządek międzynarodowy. Bliski Wschód stał się jego podstawowym obszarem penetracji.

Wydarzenia 9/11 całkowicie zmieniły stanowisko Ameryki i jej sojuszników z NATO w sprawach Bliskiego Wschodu, otwierając nowy rozdział w polityce światowej zwany wojną z terroryzmem, a Zatoka Perska jest głównym obszarem, gdzie oni postanowili się zaangażować. Wojnę w Afganistanie można usprawiedliwić tym, że ataki terrorystyczne były planowane i organizowane na terytorium tego kraju, ale decyzja ataku na Irak była czymś innym. Niepotwierdzone oskarżenia Iraku o wspieranie Al.-Kaidy, szukanie broni nuklearnej i pomysł na demokratyczny Irak były wystarczające do przeprowadzenia inwazji na ten kraj i okupowania go do dzisiaj. System bezpieczeństwa Zatoki Perskiej, ale również bezpieczeństwa ekonomicznego i politycznego, został zmiążdżony zarówno przez Stany Zjednoczone, jak i ich zachodnich sojuszników. Jak już stwierdzono, 9/11 był jedynie pretekstem do rozszerzenia amerykańskiej dominacji w regionie, ale proces ten zaczął się już wcześniej.

Zaangażowanie NATO w Zatoce Perskiej jest wynikiem żywotnych interesów państw członkowskich, które ulokowały się w regionie. Pierwszym i najważniejszym czynnikiem wpływającym na znaczenie Zatoki Perskiej są zasoby energetyczne. Ponad 60% potwierdzonych światowych rezerw ropy naftowej oraz ok. 40% światowych rezerw gazu znajduje się w tym regionie. Czyni to z Zatoki bardzo ważny geostrategiczny region nie tylko dla członków NATO, lecz także dla stabilności gospodarki światowej. Region ten pełni również funkcję wyjątkowo ważnej drogi morskiej (transport zasobów ropy bezpośrednio na otwarte morza). Kolejnym czynnikiem jest zmieniający się charakter tutejszego porządku pod względem wojen i bezpieczeństwa. W ciągu ostatnich 30 lat byliśmy świadkami poważnych konfliktów w tym rejonie i wszystkie zaowocowały zwiększeniem zagranicznej obecności. Ponadto konflikty te spowodowały istotne zmiany w zakresie bezpieczeństwa dla samego systemu jak i jego członków. Kolejnym problemem jest to, że wszystkie kraje regionu są zagrożone ze strony potencjalnych organizacji ekstremistycznych i terrorystycznych, które nie tylko działają na ich terytoriach, ale również tu przygotowują akcje przeciwko członkom sojuszu. W ostatnich latach irański program nuklearny stał się jednym z najbardziej palących problemów międzynarodowych, a NATO jest poważnie zainteresowane niedopuszczeniem do tego, by Iran stworzył bombę atomową, co najprawdopodobniej spowodowałoby wyścig zbrojeń w rejonie Zatoki Perskiej, jeśli nie na całym Bliskim Wschodzie. Zdobycie przez Iran broni masowej zagłady wraz z jego zaawansowanym programem rakiet balistycznych uważana jest przez członków NATO za jedną

z najgroźniejszych perspektyw następnej dekady⁴. Znaczenie regionu Zatoki Perskiej dla NATO zdecydowanie wzrosło od momentu zaangażowania się sojuszu w nadal prowadzone operacje w Afganistanie i Iraku, ponieważ stabilizacja w tym regionie może przyczynić się do sukcesu tych operacji.

NATO jako sojusz wkroczyło do Zatoki Perskiej po inwazji na Irak, kiedy niektórzy jego członkowie (aczkolwiek pod dowództwem NATO) rozpoczęli misję szkolenia sił irackich w 2003/2004 r. Niektóre kraje europejskie (np. Niemcy) odmówiły udziału w bezpośrednich działaniach militarnych, ale zdecydowały, że będą aktywnie współpracować z nowym państwem irackim i amerykańskim sojusznikiem w innych dziedzinach. Było to jednak jedynie preludeum do nowego rozdziału zaangażowania NATO w regionie.

Formalnie NATO pojawiło się w Zatoce Perskiej w związku z Istambulską Inicjatywą Współpracy (ICI), która została zapoczątkowana w czerwcu 2004 r. podczas szczytu NATO w Turcji. Inicjatywa ta jest częścią nowego podejścia do samego paktu i jego nowej roli w systemie międzynarodowym. Po Dialogu Śródziemnomorskim, uruchomionym w 1994 r., ICI jest naturalną kontynuacją rosnącego zaangażowania NATO w formalne działania w rozszerzonym regionie Bliskiego Wschodu. Celem ICI jest przyczynienie się do długoterminowego światowego i regionalnego bezpieczeństwa poprzez zaproponowanie państwom Bliskiego Wschodu możliwości dwustronnej współpracy z NATO w zakresie bezpieczeństwa. ICI jest otwarte dla wszystkich krajów w regionie, które podpiszą się pod jej celami, głównie walką z terroryzmem, zwalczaniem rozprzestrzeniania broni masowego rażenia, jak również współpracą w dziedzinie bezpieczeństwa granicznego oraz poprawą gotowości na wypadek katastrof i reagowania na katastrofy⁵.

Inicjatywa NATO jest oparta na następujących zasadach związanych z potrzebą:⁶

- uwzględniania pomysłów i propozycji pochodzących z krajów regionu lub organizacji regionalnych;
- podkreślenia, że inicjatywa NATO jest oparta na współpracy, wspólnym autorstwie i wspólnych interesach NATO i krajów regionu;

⁴ R. Polenz, *NATO and Persian Gulf Security*, NATO Parliamentary Assembly 2005 Annual Session, Committee Reports 177 PCTR 05 E, <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=676>, s. 1.

⁵ *Security Cooperation with Mediterranean region and the Broader Middle East*, <http://www.nato.int/doc/mediterranean/secopmed-e.pdf>, s. 10.

⁶ *Istanbul Cooperation Initiative*, <http://www.nato.int/docu/comm/2004/06-istanbul/docu-cooperation.htm>, s. 1.

- uznania, że proces ten jest odmienny, ale bierze pod uwagę i uzupełnia inne inicjatywy;
- skupienia się na praktycznej współpracy w obszarach, którym NATO może ‘dodać wartość’, szczególnie w sferze bezpieczeństwa;
- unikania nieporozumień co do zakresu inicjatywy, nie mającej na celu doprowadzenie do członkostwa w NATO / Radzie Partnerstwa Euroatlantyckiego / Partnerstwie dla Pokoju czy też zagwarantowanie bezpieczeństwa. Współpraca i pomoc byłyby wdrażane poprzez skupienie się na następujących priorytetach:⁷
 - dostosowanego do potrzeb doradztwa w dziedzinie reformy systemu obrony, budżetu obronnego i planowania obrony oraz stosunków cywilno-wojskowych;
 - promowaniu współpracy resortów wojskowych poprzez udział w wybranych ćwiczeniach wojskowych oraz związanych z tym działaniach edukacyjnych i szkoleniowych;
 - walce z terroryzmem poprzez wymianę informacji i współpracę morską;
 - udziale w pracy NATO nad zagrożeniami stwarzanymi przez broń masowego rażenia i środki jej przenoszenia;
 - promowaniu współpracy zgodnie z potrzebami i tam, gdzie NATO może ‘dodać wartość’ w dziedzinie bezpieczeństwa granicznego w związku z terroryzmem, bronią strzelecką oraz walce z nielegalnym handlem;
 - promowaniu współpracy w obszarach związanych z planowaniem cywilnych działań kryzysowych.

ICI tworzy nową jakość nie tylko na Bliskim Wschodzie, ale i w samym NATO. Dlatego też członkowie zdecydowali powołać Grupę ICI, do której wchodzi doradcy polityczni z 26 delegacji członków NATO. Grupa stara się zaangażować kraje uczestniczące w ICI na zasadzie ‘26+1’ w rozwój indywidualnych planów dla nich samych. Grupa podlega Radzie Północnoatlantycznej lub Wysokiemu Komitetowi Politycznemu NATO⁸.

Inicjatywa Istambulska jest częścią nowej strategii NATO oraz wynikiem zmieniającej się roli sojuszu w systemie międzynarodowym. Nowe zagrożenia dla samego sojuszu, ale i dla systemu międzynarodowego, stworzyły pilną potrzebę zwiększenia wielowymiarowej roli sojuszu. Z paktu na rzecz bezpieczeństwa NATO próbuje przeobrazić się w wielopoziomową organizację o różnych celach politycznych, militarnych a nawet społeczno-kulturalnych.

⁷ Ibidem, s. 2–3.

⁸ *Istanbul Cooperation Initiative (ICI). Reaching out to the Broader Middle East*, <http://www.nato.int/issues/ici/index.html>, s. 3.

„W celu zachowania skuteczności w obronie i promocji bezpieczeństwa w nowym szybko zmieniającym się środowisku bezpieczeństwa Sojusz angażuje się w ciągłą transformację mającą wpływ na wszelkie aspekty swojego programu, z nowymi misjami, nowymi członkami, nowymi możliwościami, nowymi programami partnerstwa oraz nowymi sposobami pracy”⁹.

Ewolucja charakteru NATO jest wynikiem zmieniającego się środowiska światowego jak również produktem nowej wizji sojuszu wśród prominentnych polityków amerykańskich i europejskich. Zdali sobie oni sprawę, że to ostatni dzwonek by rozszerzyć strefę wpływów Zachodu i wchłonąć regiony takie jak Zatoka Perska poprzez zaangażowanie państw Bliskiego Wschodu w mechanizmy i instrumenty działalności NATO. W przeciwnym razie inne światowe mocarstwa, takie jak Chiny, spróbują zbudować pewien rodzaj instytucjonalnej i wielopoziomowej współpracy z państwami Bliskiego Wschodu mającej na celu zabezpieczenie dostawy zasobów paliwowych, jak również wzmocnienie swojej międzynarodowej pozycji oraz wpływów. Powszechnie uważa się, że nie istnieje możliwość stworzenia realnego systemu obrony bez bezpośredniego zaangażowania głównego mocarstwa lub mocarstw, więc dzisiejsze działania mają na celu włączenie regionu do własnego systemu bezpieczeństwa.

Nowa strategia NATO w systemie międzynarodowym to coś więcej niż tylko nowe podejście. To zupełnie nowa jakość w omawianym regionie i w sprawach międzynarodowych w ogóle. USA i kraje europejskie mają ciągle te same interesy w rejonie Bliskiego Wschodu i NATO wciąż pozostaje najlepszym mechanizmem koordynacji ich polityki. Ze względu na żywotne interesy zachodnich mocarstw w regionie najprawdopodobniej nadal będzie występowała tendencja do głębszego zaangażowania NATO w Zatoce Perskiej oraz rejonie szerszego Bliskiego Wschodu¹⁰. Ale nie ma jedności wśród członków Sojuszu w sprawie kształtu i kierunków strategii NATO, zwłaszcza w omawianym regionie. Oczywiście, Stany Zjednoczone naciskają w sprawie bardziej złożonej polityki opartej na pełnym zaangażowaniu wszystkich mechanizmów i instrumentów Sojuszu w Zatoce Perskiej, ale większość państw europejskich jest niechętna takiej koncepcji. Wolałyby one zbudować luźne związki instytucjonalne z państwami Zatoki i nadal utrzymywać stosunki dwustronne oparte na tradycyjnych kontaktach lub wpływach i sprzedawać sprzęt wojskowy. Europa ma inne spojrzenie na zaangażowanie NATO

⁹ *NATO In the 21st century*, http://www.nato.int/docu/21-cent/21st_eng.pdf, s. 3.

¹⁰ P. Gordon, *NATO's Growing Role in the Greater Middle East*, 63 Emirates Lecture Series, The Emirates Center for Strategic Studies and Research, s. 3.

w system Zatoki Perskiej. Dla większości państw europejskich nie istnieje potrzeba budowy wieloletniej i wielowymiarowej współpracy. „W Europie nie istnieje takie samo jak w USA poczucie strategicznego wymogu lub naglącej potrzeby, które mogłoby łatwo doprowadzić do zaangażowania europejskich sojuszników w formalne struktury bezpieczeństwa”¹¹. Jest kilka powodów takiego stanowiska europejskich członków NATO. Najbardziej decydującym jest czynnik finansowy. Europejczycy chcieliby, na ile to możliwe, dokonać cięć budżetu paktu, a mechanizmy proponowane przez ICI wykraczają poza obronny charakter organizacji. Jednakże USA jest największym finansowym udziałowcem sojuszu i wpłaca do niego najwięcej, może zatem forsować takie projekty. Kolejną sprawą jest ogólna wizja paktu. Europejczycy są bardziej zainteresowani zaangażowaniem NATO w szerszy Bliski Wschód poprzez Dialog Śródziemnomorski ze względu na geograficzną bliskość regionu do Europy i historyczne interesy głównych potęg europejskich (Francji, Włoch i Hiszpanii). Mimo faktu, że wśród członków sojuszu nie ma jednego stanowiska wobec nowej strategii w Zatoce Perskiej, stosunki z państwami regionu będą rozszerzane.

Analizując stosunki NATO z państwami Zatoki Perskiej, należy postawić jedno pytanie: czy NATO rzeczywiście próbuje zbudować wieloletnią współpracę z państwami regionu w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa swoich członków i całego światowego systemu, czy też wysiłki te po prostu pełnią funkcję instrumentu pozwalającego umocnić pozycję USA w tym rejonie. Wielu analityków wskazuje, że zaangażowanie NATO w Zatoce Perskiej jest równoległe do zwiększenia amerykańskich działań militarnych, gospodarczych i społeczno-kulturalnych w rejonie. NATO mogłoby być dla USA wspornikiem instrumentem pełniącym główną rolę w Zatoce Perskiej, ale istnieje wiele pytań dotyczących jego możliwości ewolucji w kierunku wszechstronnej organizacji światowej. Istnieje również wiele wątpliwości oraz podejrzeń w krajach regionu dotyczących obecnej roli i celów zaangażowania NATO. Większość z nich pochodzi z Islamskiej Republiki Iranu, gdzie osobistości rządowe z gruntu oskarżają USA o zamienianie Zatoki Perskiej w wody pod dominacją amerykańską w postzimnowojennej erze¹². Dla Iranu obecność NATO w rejonie Zatoki Perskiej jest niezwykle niebezpiecznym procesem, ponieważ w jego wyniku nie tylko jeszcze bardziej wzrasta zaangażowanie zagraniczne,

¹¹ R.E. Hunter, *Building Security in the Persian Gulf*, RAND National Security Research Division, Santa Monica 2010, s. 98.

¹² S. Loftian, *A Regional Security System In the Persian Gulf*, (in:) *Security in the Persian Gulf. Origins, Obstacles, and the Search for Consensus*, L.G. Potter, G.G. Sick (ed. by), Palgrave, New York 2002, s. 124.

ale może ono również służyć za narzędzie dalszej izolacji tego państwa. Dla państw w Zatoce najlepszym rozwiązaniem byłoby utworzenie odrębnej, tylko dla państw regionu, organizacji bezpieczeństwa, ale jest mało prawdopodobne, by taki pomysł został zrealizowany w bliskiej przyszłości. Istnieje zbyt wiele przeszkód i podejrzeń. Przede wszystkim państwa GCC obawiają się dominacji Republiki Islamskiej, ale wybierają jednocześnie pozostawanie pod amerykańską kontrolą, jeśli nie jest to jednak dominacja.

Istambulska Inicjatywa Współpracy jest wciąż młodym i rozwijającym się projektem, w którym znalazło się miejsce dla wielu interesów i nadziei po obu stronach – członków NATO oraz państw Zatoki Perskiej. Jednakże nie jest on równie atrakcyjny dla wszystkich państw GCC, ponieważ Arabia Saudyjska i Oman wciąż dystansują się od tej inicjatywy¹³. Szczególnie ostrożne stanowisko Saudyjczyków pokazuje, że nawet wśród tradycyjnych sojuszników Stanów Zjednoczonych istnieje niechęć do uczestnictwa w niezbyt przejrzystych amerykańskich lub zachodnich projektach w rejonie Zatoki Perskiej. Istnienie lub raczej rozwój i rozszerzenie ICI zależy od światowej postawy NATO i praktycznej współpracy z aktualnymi członkami współpracy. Charakter inicjatywy najlepiej opisują słowa eksperta NATO: „ICI, chociaż potencjalnie wartościowa, była hamowana przez brak wspólnej wizji strategicznej oraz rywalizację partnerów oraz niektórych sojuszników”¹⁴.

BIBLIOGRAFIA

- Adib-Moghaddam A., *The International Politics of the Persian Gulf. A cultural genealogy*, Routledge, London & New York 2006.
- Ehteshami A., *Globalization and Geopolitics In the Middle East. Old Games, New Rules*, Routledge, London & New York 2009.
- Gordon P., *NATO's Growing Role in the Greater Middle East*, 63 Emirates Lecture Series, The Emirates Center for Strategic Studies and Research.
- Hunter R.E., *Building Security in the Persian Gulf*, RAND National Security Research Division, Santa Monica 2010.
- Istanbul Cooperation Initiative*, <http://www.nato.int/docu/comm/2004/06-istanbul/docu-cooperation.htm>.

¹³ R.E. Hunter, op. cit., s. 97.

¹⁴ NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement. Analysis and Recommendations of the Group of Experts of a New Strategic Concept for NATO, <http://www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf>, s. 28.

- Istanbul Cooperation Initiative (ICI). Reaching out to the Broader Middle East*, <http://www.nato.int/issues/ici/index.html>.
- Loftian S., *A Regional Security System In the Persian Gulf*, (in:) *Security in the Persian Gulf. Origins, Obstacles, and the Search for Consensus*, L.G. Potter, G.G. Sick (ed. by), Palgrave, New York 2002.
- NATO 2020: Assured Security; Dynamic Engagement. Analysis and Recommendations of the Group of Experts of a New Strategic Concept for NATO, <http://www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf>.
- NATO In the 21st century*, http://www.nato.int/docu/21-cent/21st_eng.pdf.
- O'Reilly M.J., *Unexceptional. America's Empire In the Persian Gulf, 1941–2007*, Lexington Books, Lanham 2008.
- Polenz R., *NATO and Persian Gulf Security*, NATO Parliamentary Assembly 2005 Annual Session, Committee Reports 177 PCTR 05 E, <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT=676>.
- Security Cooperation with Mediterranean region and the Broader Middle East*, <http://www.nato.int/doc/mediterranean/secopmed-e.pdf>.

STRESZCZENIE

Zatoka Perska stanowi istotny region geopolityczny w dzisiejszym świecie. Strategiczne położenie geopolityczne, ogromne zasoby surowców energetycznych, niestabilność społeczno-polityczna państw regionu oraz ciągła wielopłaszczyznowa penetracja ze strony mocarstw światowych kształtują jej geostrategiczny charakter. Celem artykułu jest analiza rosnącego zaangażowania Paktu Północnoatlantyckiego (NATO) w regionie Zatoki Perskiej. Ważną kwestią badawczą pozostaje ewolucja roli NATO w dzisiejszym świecie oraz rzeczywiste role, jakie Pakt chciałby odgrywać w analizowanym obszarze.

SUMMARY

Persian Gulf is a very important geopolitical region in the world today. Its strategic location, enormous energy resources, social and political instability of the countries in the region and a continual multidimensional penetration by world superpowers constitute its geostrategic character. The article aims to analyze the increasing NATO's involvement in the region of Persian Gulf. Another essential research issue is the evolution of NATO's role in today's world and the real roles the Pact would like to play in the analyzed area.